

EU-säätelyn yksinkertaistaminen: Digital Package

Eurooppalaisten yritysten digikyvykyys ja tarve säätelyn sujuvoittamiselle

EU:n Digitaalinen vuosikymmen 2030 –ohjelman keskeisin tavoite on, että 75 % eurooppalaisista yrityksistä hyödyntäisi tekoälyä, massadataa tai pilvipalveluita vuosikymmenen loppuun mennessä.

Tällä hetkellä näyttää siltä, ettemme tule saavuttamaan asetettua tavoitetta. **Komission viime vuoden arvion** mukaan nimittäin vain 64 % eurooppalaisista yrityksistä käyttäisi pilvipalveluita, 50 % hyödyntäisi massadataa ja vain hälyttävät 17 % käyttäisi tekoälyä liiketoiminnassaan vuoteen 2030 mennessä.

Mario Draghin **The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe** -raportin mukaan keskeinen hidaste datatalouden kehitykselle Euroopassa on liiallinen sääntely. Erityisesti GDPR on hidastanut Draghin raportin mukaan datan hyödyntämistä ja siihen perustuvan liiketoiminnan kasvua EU:ssa jopa 15–20 %, erityisesti terveysteknologiasektorilla.

Suomen elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää komissiota siitä, että EU:n kilpailukyvyyn parantaminen on otettu keskeiseksi osaksi von der Leyenin toisen komission tavoitteita, ja että EU-säätelyn sujuvoittaminen on aloitettu myös teknologiasektorilla.

EK esittää seuraavaksi konkreettisia ehdotuksia siitä, mitä teknologiasäätelyn sujuvoittamista koskevan Digital Package-hankkeen tulisi sisältää, jotta siitä olisi aidosti hyötyä yritysten hallinnollisen taakan keventämiseksi ja dataan perustuvan liiketoiminnan kasvulle EU:ssa.

EK:n viestit EU-päättäjille

Säätelyn sujuvoittamisen tulee sisältää kaikki keskeiset digi- ja datataloutta koskevat EU-säädökset, erityisesti GDPR, Data Act ja AI Act. Komission tulee samalla edistää kaiken EU-säätelyn toimeenpanon yhdenmukaisuutta eri jäsenvaltioissa.

- **Digisäätelyn ristiriitaisuuksia ja päällekkäisyyksiä tulisi selvittää oikeusvarmuuden lisäämiseksi.** Koskee erityisesti säädöksiä GDPR, Data Act, DSA, AI Act ja AVMS.
- **Uutta sääntelyä tulisi välttää.** Esimerkiksi AI in Workplace ja Digital Fairness Act lakialoitteiden tarpeellisuutta tulisi uudelleen harkita. Kyse on jo runsaasti säännellyistä toimialoista, eikä kokemusta vasta viime kaudella annettujen säädösten (DSA, AI Act) toimivuudesta ole ehtinyt vielä kertyä.
- **Komission vuoden 2025 työohjelman poisvedoista tulisi pitää kiinni.** AI Liability, ePrivacy ja SEP-aloitteiden osalta tulisi tehdä uudet kattavat vaikutustenarvioinnit ja suosia markkinaehtoisia lähestymistapoja.
- **GDPR:n toimivuudenarviointi tulisi toteuttaa osana Digital Package,** tai vähintään tiiviissä yhteistyössä Digi Package työn kanssa ristiriitojen ja tulkintaepäselvyyksien poistamiseksi.
- **Kaikissa uusissa EU-lainsäädäntöhankkeissa tulee ottaa huomioon, miten digitaalisuudella voidaan edistää tuotteiden ja palveluiden liikkuvuutta sisämarkkinoilla.**

Lisätiedot:

Senior Legal Advisor, Peppiina Huhtala, peppiina.huhtala@ek.fi, +358456781306

EU Policy Advisor, Oona Juonala, oona.juonala@ek.fi, +32492988722

Director, Juho Mäki-Lohiluoma, juho.maki-lohiluoma@ek.fi, +358415460606

Ehdotuksia GDPR:n sujuvoittamiseksi

GDPR:n sujuvoittamisehdotukset

- **Henkilötiedon käsite.** Henkilötiedon käsite on laajentunut ratkaisukäytännön myötä kohtuuttoman laajaksi. GDPR:ää ei tulisi sovellettaa henkilötietojen käsittelyyn, jos käsittely on tilapäistä ja jos käsittelytarkoitus ei liity rekisteröityyn (ks. prof. Wenderhostin *”non personal use of personal data”* ehdotus [täältä](#)).
- **Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteet.** Oikeutettu etu ja sopimus ovat yleisimmin käytetyt oikeusperusteet yritysten henkilötietojen käsittelyssä. Sopimusperusteisen käsittelyn mahdollisuutta tulee laajentaa nykyisestä. Ja oikeutetun edun tasapainotesti tulisi olla kokonaan tarpeeton useimmissa henkilötietojen käsittelytilanteissa.
- **Rekisterinpitäjän ja käsittelijän välinen vastuunjako** ei vastaa todellisuutta tilanteissa, missä suuret alustapalvelut (käsittelijän roolissa) määrittelevät toimintatavat, eikä alustoja käyttävillä pienemmillä yrityksillä (rekisterinpitäjän roolissa) ole todellista vaikutusmahdollisuutta käsittelyprosessin. Kvasirekisterinpitäjä -käsitteen lisäämistä GDPR:ään tulisi harkita (ks. tarkempi *”quasi-controller”* ehdotus [täältä](#)).
- **Tiedonsiirtoprosessit kolmansiin maihin tulisi ratkaista EU-tasolla.** EU:n ja Yhdysvaltojen välistä Data Privacy Frameworkia tulisi kehittää edelleen ja oikeusvarmuutta järjestelyn pysyvyydestä lisätä. Komission tulisi tehdä nykyistä enemmän riittävää tietosuojan tasoa koskevia päätöksiä ja arvioida suurten toimijoiden tiedonsiirtojen lainmukaisuutta, jotta hallinnollisesti raskas arviointi ei jäisi yksittäisten yritysten vastuulle.
- **Anonymisoinnin ja pseudonymisoinnin riittävän tason arvioiminen** on yhä melko jäsentymättömiä EU:n eri jäsenvaltioissa. Vaatimusten täyttämiseksi tulisi riittää, että kolmannelle osapuolelle kyse ei ole enää henkilötietoja sisältävästä datasta. Vaatimuksia tulisi myös harmonisoida eri jäsenvaltioiden kesken eurooppalaisen datatalouden edistämiseksi sekä kansainvälisesti toimivien yritysten toiminnan helpottamiseksi.
- **Lisää yrityksiä hyödyttäviä käytännesääntöjä.** Yritykset tarvitsevat skaalautuvia ratkaisuja tyypillisiin matalariskisiin henkilötietojen käsittelytilanteisiin. Ennen GDPR:ää tämä toimi tehokkaasti toimialakohtaisten käytännesääntöjen kautta, mutta GDPR:n 40 artiklan mukainen prosessi on tehnyt niiden laatimisesta liian raskasta.

GDPR ja sähköisen viestinnän (ePrivacy) sääntely

- **Sähköisen viestinnän sääntelyn suhdetta GDPR:ään on selkeytettävä,** jotta yritysten ei tarvitse soveltaa päällekkäisiä vaatimuksia. Erityisesti evästekäytäntöihin tarvitaan käyttäjäystävällisempiä ratkaisuja, joka mahdollistaisi toiminnallisten ja turvallisuuteen liittyvien evästeiden käytön ilman erillistä suostumusta.
- **ePrivacy direktiivin evästesuostumusta koskeva artikla 5(3) tulisi kumota,** koska evästeet ovat pitkälti henkilötietoa, joten käsittely voisi tapahtua GDPR:n perusteella. Tämä lisäisi oikeudellista varmuutta vähentämällä jäsenvaltioiden välisiä direktiivin tulkintaeroja.

GDPR ja tekoälykehitys

- **Epäselvät tietosuojatulkinnat eivät saa kohtuuttomasti hidastaa tekoälykehitystä EU:ssa.** Vuonna 2024 annetussa [EDPB:n ohjeistuksessa](#) todetaan, että tekoälymalli saattaa sisältää henkilötietoja, ja että on tapauskohtaisesti arvioitava onko tekoälymalli riittävän anonyymi. Nykytilanne on liian epäselvä tekoälymallien kehittäjille ja käyttäjille, ja on siten omiaan hidastamaan tekoälykehitystä EU:ssa.
- Tekoälyjärjestelmät ohjaavat yhä enenevässä määrin toimintaa ja päätöksentekoa yhteiskunnan eri sektoreilla. **GDPR:n automaattista päätöksentekoa koskevan rajoituksen (artikla 22) ja AI Actin säännösten välistä suhdetta tulisi selkeyttää.** Ristikkäiset vaatimukset aiheuttavat oikeudellista epävarmuutta yrityksille ja hidastavat erityisesti julkishallinnon viranomaisten tekoälyn käyttöönottoa koko EU:ssa.

Lisätiedot:

Senior Legal Advisor, Peppiina Huhtala, peppiina.huhtala@ek.fi, +358456781306

EU Policy Advisor, Oona Juonala, oona.juonala@ek.fi, +32492988722

Director, Juho Mäki-Lohiluoma, juho.maki-lohiluoma@ek.fi, +358415460606

EK:n Digital Package ehdotukset – AI Act ja Data Act

Data Act ja AI Act

EU:n data-asetus, Data Act

Laitedatan jakamisvelvoitetta ETA-alueen ulkopuolelle tulisi arvioida uudelleen suhteessa muuttuneeseen geopoliittiseen turvallisuustilanteeseen.

Liikesalaisuuksien suojaa ja dataan perustuvan tietotaidon pysymistä eurooppalaisten yritysten hallinnassa tulee vahvistaa nykyisestä.

IoT-laitteen valmistajan oikeutta käyttää laitteen ja siihen liittyvän palvelun dataa laadunvalvontaan, tuotekehitykseen, vikojen ennustamiseen ja tuotteen turvallisen toiminnan varmistamiseen tulee vahvistaa nykyisestä.

Data Actin soveltamisessa tulee toteuttaa yhdenmukaisuusmenettely vastaavasti kuin GDPR:ssä. Tällä hetkellä on mahdollista, että IoT-tuote altistuu usean maan viranomaisten päätöksille ja sanktioille samanaikaisesti.

Sopimuspakko-velvoitetta tulee selvittää erityisesti laajoissa toimitusketjuissa.

Data Actin artikkelit 32 ja 28(1)(b) tulee kumota kokonaan GDPR:n V luvun päällekkäisyyksien vuoksi.

*One of the key targets of Europe's **Digital Decade for 2030** was for 75 % of European companies to adopt AI, cloud computing, and/or big data by then. However, as **last year's report** shows, we are falling well short of this goal. At the current pace, only 64 % of businesses will be using cloud services, 50 % will adopt big data, and just 17 % will implement AI by 2030.*

EU:n tekoälyasetus, AI Act

Jotta EU voi saada tekoälystä kilpailuetua, tulee AI Actin velvoitteita selvittää.

Esimerkiksi AI Actin artiklassa 59 määritellään, milloin tekoälykehityksessä voi poiketa GDPR:n mukaisesta henkilötietojen alkuperäisestä käyttötarkoituksesta suojatussa testiympäristössä. Näin voi toimia, jos tekoälymallia kehitetään esimerkiksi kansanterveyttä, yleistä turvallisuutta, kriittistä infrastruktuuria tai vihreää siirtymää edistävän tekoälymallin kehittämiseksi.

Poikkeusmahdollisuuksia tulisi selvittää sekä laajentaa koskemaan myös yritysten omia tekoälykehitystarpeita.

Tekoälymallin ja siihen integroidun järjestelmän **tarjoajan, käyttöönottajän ja jatkotarjoajan välisiä vastuuta tulee selvittää arvoketjuissa.**

AI Actin teknisempien velvoitteiden täytäntöönpanoa tulisi lykätä siihen asti, kunnes yhdenmukaistetut standardit ovat yritysten saatavilla ja yrityksillä on ollut riittävästi aikaa integroida ne prosesseihinsa.

Markkinaoikeusviranomaisten mahdollisuus saada pääsy tekoälyjärjestelmän lähdekoodiin (Art. 74(13)) tulee poistaa kokonaan.

EU:n digipalvelusäädös, DMA

DMA:n soveltamisen tulee olla oikeasuhtaista ja kilpailullisuutta aidosti edistävää. Soveltamisesta ei saa aiheutua kohtuutonta haittaa elinkeinotoiminnalle EU:ssa, eikä suoraan tai välillistä kilpailuetua esimerkiksi toiselle portinvartijayritykselle.

Lisätiedot:

Senior Legal Advisor, Peppiina Huhtala, peppiina.huhtala@ek.fi, +358456781306

EU Policy Advisor, Oona Juonala, oona.juonala@ek.fi, +32492988722

Director, Juho Mäki-Lohiluoma, juho.maki-lohiluoma@ek.fi, +358415460606